

enterprises.

Based on the current situation, it is necessary to review the mechanisms for providing state support which will be of a combined nature and also change priorities. In particular, more attention should be paid to individual, family and farming enterprises, for which the direct financial support will be more convenient. Separately, it is worth revising the taxation of the livestock sector of the economy, as well as encouraging the integration of small farms into cooperatives.

Key words: *agriculture, animal husbandry, financial support for agriculture, state support, state support programs for livestock.*

УДК 334.012

DOI 10.31395/2415-8240-2020-96-2-103-115

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

М. І. МАЛЬОВАНИЙ, доктор економічних наук

О. Т. ПРОКОПЧУК, кандидат економічних наук

Ю. В. УЛЯНИЧ, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

У статті розглядаються поняття та роль інформаційних технологій в інноваційній діяльності на страховому ринку України. Дано визначення страхової системи та розкрито суть страхової діяльності. Представлено найпопулярніші програмні продукти та інформаційні технології, які використовуються на страховому ринку України. Обґрунтовано поняття та основні аспекти функціонування автоматизованих інформаційних систем страхової компанії. Досліджено основні проблеми автоматизації страхових компаній та запропоновано шляхи вирішення даної проблематики.

Ключові слова: страхування, автоматизація страхових компаній, інформаційні технології, страховий ринок, страхова компанія, розвиток.

Постановка проблеми. Нині українські страхові компанії вже мають власний досвід виживання на вітчизняному страховому ринку: пережиті питання антикризового управління, лобіювання, підготовки складної звітності для контролюючих органів. Керівники страхових компаній дійшли висновку, що підприємницька діяльність потребує розвиненої системи інформаційних технологій страхування ризиків, яка б базувалася на сукупності якісних і кількісних оцінок умов та чинників, що діють у внутрішньому і в зовнішньому середовищі страхувальника. Крім того, відсутність потрібної інформації унеможливорює швидкість виявлення та оцінки всіх чинників, які визначають реальний стан середовища, в якому працюють компанії.

В той же час існують труднощі з наявністю кваліфікованих спеціалістів, які б могли чітко сформулювати проблеми та вирішувати їх за допомогою інформаційного забезпечення, запропонувати шляхи оптимізації страхування ризиків, довести процеси автоматизації страхування до етапу реалізації.

Тобто, нині існує гостра проблема переходу на якісно новий рівень керування всіма внутрішніми бізнес-процесами страхової компанії, для чого необхідно побудувати відповідні інформаційні системи з використанням сучасних методів і технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних засад та особливостей розвитку страхової діяльності на основі інноваційного розвитку займалися такі вітчизняні вчені, як В. Базилевич, О. Залетов, Р. Пікус, Н. Приказюк та ін. Серед зарубіжних вчених-економістів питаннями інновацій в страхуванні займалися М. Рейнор, С. Крістенсен, С.Вілрайт, В. Зултовські, П. Віелрейчер, Р. Косія, М. Мюлер-Рейхарт, К. Кйонсан, та ін. Незважаючи на значні наукові напрацювання є доцільність подальших наукових досліджень у галузі інформаційних технологій в секторі страхування в зв'язку з постійними трансформаційними змінами.

Методика досліджень. Теоретико-методологічною основою проведеного дослідження були праці вітчизняних і зарубіжних науковців, провідних вчених та практиків у сфері інформаційних технологій інноваційної діяльності страхового ринку. В процесі дослідження використовувались загальнотеоретичні методи. При дослідженні теоретичних аспектів інноваційних технологій страхового ринку використано системний метод. При дослідженні найпопулярніших програмних продуктів та інформаційних технологій використано метод аналізу. За допомогою абстрактно-логічного – обґрунтовано і викладено висновки та пропозиції стосовно покращення рівня застосування інформаційних технологій на страховому ринку України.

Результати дослідження. Важливим показником розвитку економіки України є стан функціонування страхового сектору, який дозволяє оцінити як економічний розвиток країни, так і рівень забезпеченості населення. Разючим питанням нині виступає розробка та впровадження інноваційних технологій саме в страховому секторі економіки, для сприяння акумуляції значних обсягів капіталів у довгостроковому періоді, а також з метою допомоги населенню досягнути стабільності та впевненості.

Водночас, слід зазначити, що в Україні цей сектор перебуває на стадії розвитку та формування, маючи цілий ряд проблем та невизначеностей. Відтак подальший його інформаційно-технологічний розвиток має набути пріоритетного значення в економічному та соціальному аспектах політики держави, враховуючи її євроінтеграційні орієнтири.

Ринок страхових послуг залишається одним з найбільш капіталізованих серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній у 2019 р. становила 249, у тому числі СК «life» – 26 компаній, СК «non-life» – 223 компаній (рис. 1).

З даних рис. 1 видно, що кількість страхових компаній за досліджуваний період має тенденцію до зменшення, так у 2019 р. порівняно з 2011 р., загальна кількість компаній зменшилася на 219 СК (у тому числі СК «life» – на 38 компаній, СК «non-life» – на 129 компаній).

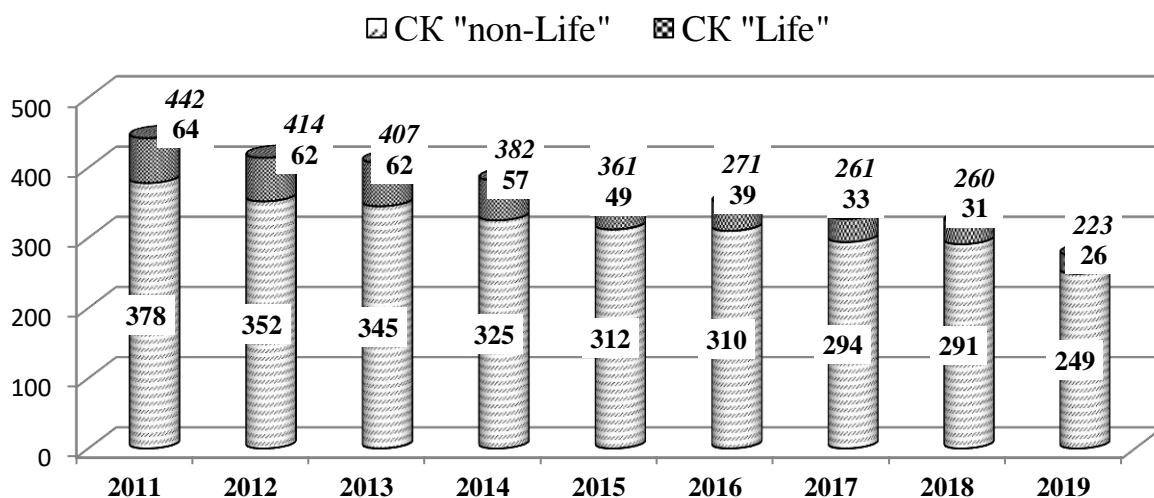

Рис. 1. Кількість страхових компаній у 2011 – 2019 рр.

Взагалі, діяльність страхової компанії – це облік, контроль та аналіз інформації. Сучасна страхова компанія не зможе ефективно вирішувати свої проблеми без автоматизації, оскільки процес збільшення обсягів даних призводить до бюрократизації, збільшення кількості працюючих, зниження ефективності обслуговування договорів. Тобто, створення інформаційних систем є необхідною умовою для надання якісних страхових послуг [1].

Інформаційні технології та їх складові охоплюють надходження, систему руху й перетворення інформації, включаючи класифікаційні переліки всіх даних, методи їх кодування, зберігання та передавання.

Розробка інформаційних технологій інноваційної діяльності страхових компаній спрямована на використання технічних засобів управління для постачання необхідної інформації відповідним органам управління з метою організації:

- безперервного процесу збирання, опрацювання, зберігання й пошуку інформації, а також передачі її на різні рівні управління;
- високої надійності та імовірності інформації відповідно до встановлених вимог щодо збирання та опрацювання на кожному рівні управління.

Інформаційні технології інноваційної діяльності страхових компаній мають включати три основні аспекти: інформаційний фонд (набір даних,

зведень, необхідних для прийняття відповідних управлінських рішень); спеціальні прийоми і методи інформаційного забезпечення (таблиці урахування документообігу, схеми документопотоку, а також спеціальні матриці) та методи опрацювання інформаційного забезпечення (планування, прогнозування, економічний аналіз) (рис. 2).

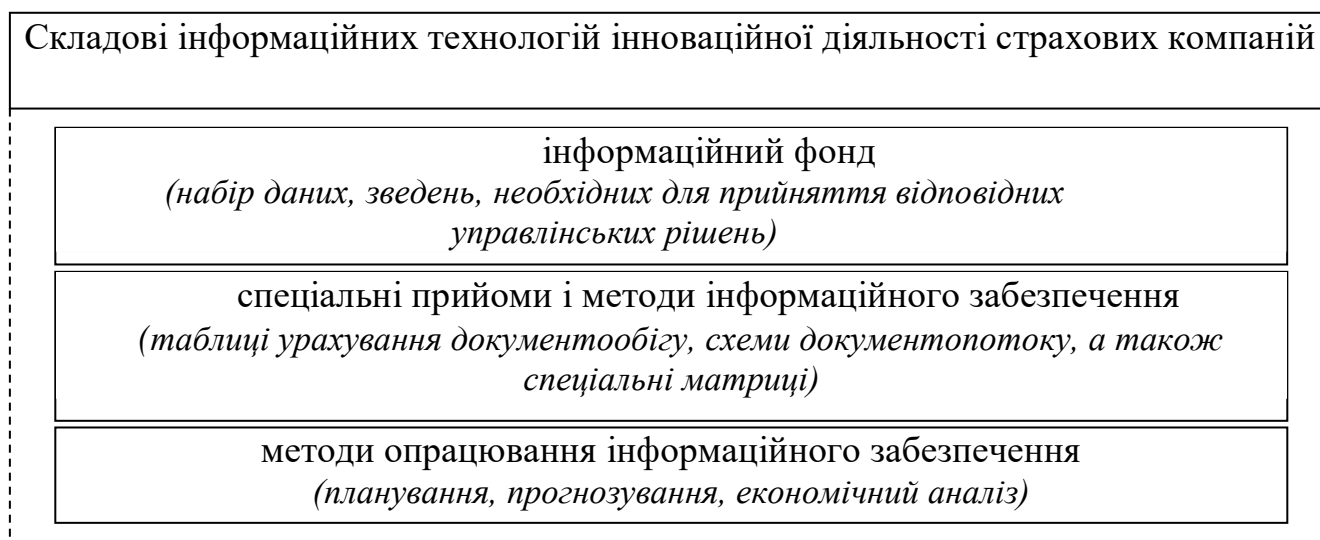

Рис. 2. Ключові складові інформаційних технологій інноваційної діяльності страхових компаній

Обсяг інформаційного фонду залежить від засобів, джерел його формування, а також сукупності розв'язуваних задач. На об'єм інформаційного фонду здійснює істотний вплив ступінь автоматизації управлінських робіт [2].

Інформаційна система страхових компаній пов'язана з вирішенням завдань бухгалтерського обліку, накопиченням інформації за окремими видами наданих страхових послуг, створенням інформаційних баз даних клієнтів за різними видами страхування, організації інформаційного середовища для зв'язку страхувальників та страховиків між собою та з страховими компаніями.

Головним напрямком удосконалення обробки інформації у страхових компаніях нині є створення автоматизованої інформаційної системи, що базується на застосуванні економіко-математичних методів, засобів обчислювальної техніки і розвиненої мережі передавання даних, рис. 3.

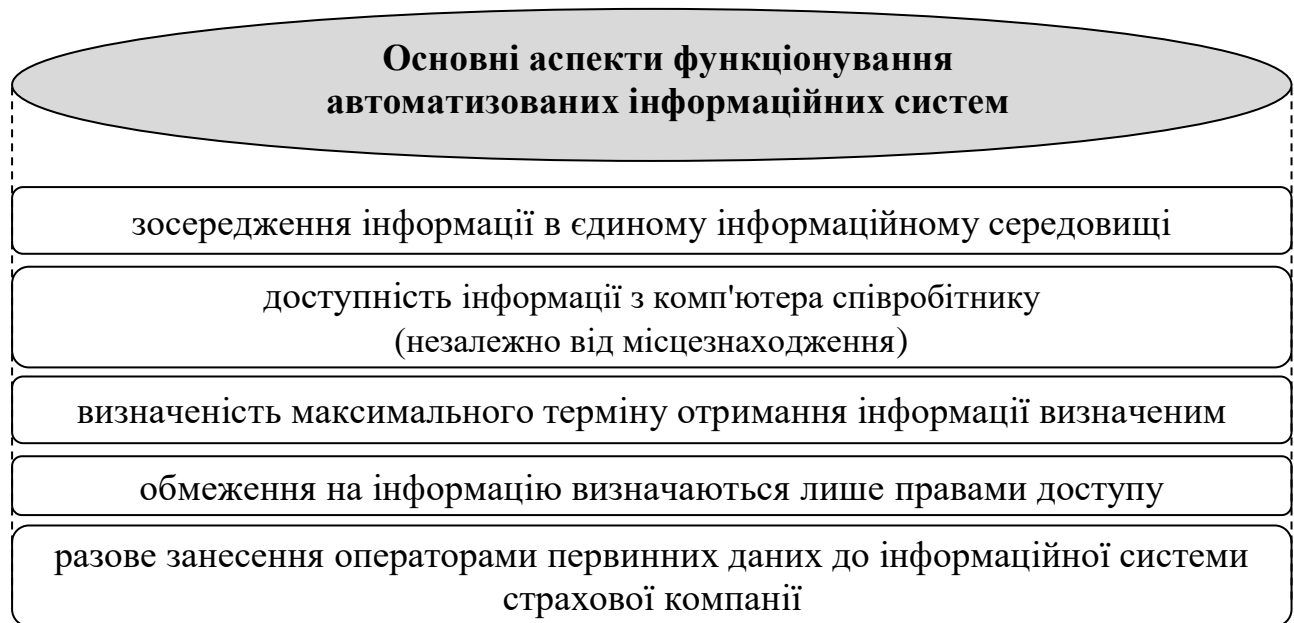

Рис. 3. Основні аспекти функціонування автоматизованих інформаційних систем інформаційних систем

Все інше робить інформаційна система – створення звітів, пошук інформації, контроль даних. При цьому можливості використання методик обробки та контролю практично необмежені [3].

Тож, впровадження інформаційних технологій – це інвестиція в майбутнє страхової компанії.

Нині страхові компанії, які займаються впровадженням саме комплексних інформаційних технологій підтверджують свою стратегію діяльності – реалізувати якісні страхові послуги європейського рівня. Тільки шляхом чіткого визначення всіх облікових показників – витрат на ведення справи та ефективності обробки інформації можна забезпечити стабільну гарантовану якість надання послуг.

Взагалі, страхова система – спеціальне програмне забезпечення, яке розроблене для обліку страхової інформації в відповідності до страхової науки. В результаті досягається висока ефективність обробки великих масивів структурованих даних з одночасним доступом всіх співробітників. Набір

страхових функцій для кожного робочого місця набагато більший, ніж в універсальних програмах.

Завдання інформаційних технологій – здійснювати аналіз по різних критеріям в межах компанії, попереджувати зловживання, ефективно відслідковувати та корегувати хід страхування і, як результат, визначати оптимальні тарифи та ефективно використовувати систему бонус-малус [4]. Наприклад, при обслуговуванні клієнтів для вирішення питання про надання знижок чи надбавок в момент оформлення полісу можна отримати інформацію в розрізі всіх видів страхування:

- по клієнту (кількість полісів, платежів, виплат, заборгованість і т. і.);
- по застрахованому об'єкту (наприклад, по конкретному автомобілю: по яких ризиках був застрахований, скільки разів, на які періоди, кількість страхових випадків, безаварійні періоди експлуатації).

В Україні страховими компанії переважно використовують інформаційні технології та програмні продукти російської корпорації «Галактика» та української компанії «Українські страхові інформаційні системи», основним продуктом якої є інформаційна система «Insurance Company», котра реалізована на сучасних технологіях в архітектурі «клієнт-сервіс», охоплює всі сучасні аспекти обліку страхової інформації. Система інтегрується з бухгалтерським програмним забезпеченням «1С: Підприємство» та «Парус», засобами «MS Excel», «MS Word», графічними засобами, «OLAP» та іншими.

Інформаційна система «Insurance Company» забезпечує:

- Менеджмент клієнтів – ведення повної страхової інформації по кожному клієнту та по групам клієнтів. Моніторинг взаємодій з клієнтом, нагадування, розсилка листів.

- Менеджмент об'єктів – ведення повної страхової інформації по кожному застрахованому об'єкту та по групам об'єктів.

- Менеджмент договорів загального страхування, всіх форм перестраховання та співстрахування. Автоматичне призупинення дії, скасування та відновлення договорів. Автоматична передача ризиків в

перестраховання.

– Менеджмент комісійних винагород агентів та посередників.

Багаторівнева система визначення комісійних по кожному платежу.

– Менеджмент врегулювання збитків. Весь процес врегулювання від прийому заявки та заведення справи до формування розпорядження на виплату. Облік претензій, постраждалих об'єктів та ризиків за ними, альтернативних оцінок з описом складових, зв'язок з перестрахованням.

– Аналіз інформації до найдетальнішого рівня – рівня конкретного об'єкту, ризику та складових ризику без обмежень математичних та статистичних методів. Більше 100 готових звітів в зручному інтерфейсі запуску з відбором по групам.

– Моніторинг та контроль страхування в наочних формах для керівництва [5].

Однак, всупереч позитиву, глобальна комп'ютеризація призводить до певних проблем, серед яких слід особливо відзначити такі: несанкціонований сторонній доступ до інформації, її копіювання чи зміна; некоректна робота програмного забезпечення; технічні проблеми з обладнанням; помилки персоналу [6].

З метою покращення рівня застосування інформаційних технологій на страховому ринку України необхідно:

- розробити загальнонаціональну систему розкриття інформації;
- вирішити питання автоматизації обліку та формування бази даних клієнтів;
- забезпечити можливість оперативного прийняття рішень щодо страхових випадків;
- зробити доступною інформацію про скарги страхувальників та рейтинг страховиків.

Саме відсутність доступної аналітики у сфері страхування, на думку багатьох дослідників, стримує його розвиток в Україні.

Інформаційні технології в інноваційній діяльності страхового ринку

України перебувають на стадії становлення та розвитку, діяльність вітчизняних страхових компаній стимулює сильна конкуренція іноземних страхових компаній. Тому впровадження інновацій в інформаційні технології є запорукою успіху в безкомпромісній конкурентній боротьбі.

Висновки. Будь яка сучасна страхова компанія не зможе ефективно вирішувати свої поточні проблеми без автоматизації, оскільки процес збільшення обсягів даних призводить до збільшення кількості працюючих, зниження ефективності обслуговування договорів. Отже, використання інформаційних технологій є необхідною умовою для надання якісних страхових послуг.

Клієнту необхідно, звернувшись до страхової компанії, витратити мінімум часу для отримання будь-якої інформації стосовно даних за своїми полісами, даних по ходу врегулюванню збитків. Страхова компанія, в свою чергу, повинна зберігати в базі даних максимум інформації по клієнту, всю страхову історію взаємодій з ним, ефективно аналізувати інформацію в різних розрізах.

Крім того, врегулювання збитків повинно бути максимально ефективним. Незалежно від місця, де здійснюється врегулювання необхідно швидко отримувати інформацію по умовам полісу, про організацію, яка надаватиме допомогу, про хід врегулювання з механізмами нагадувань та контролю.

Впровадження інформаційних технологій в діяльність страхової компанії – інвестиція в ефективність бізнесу, в успішну роботу в конкурентному ринковому середовищі.

Література

1. Любашенко І. Автоматизація страхування: теорія та досвід (інформація з перших рук). URL: [/https://forinsurer.com/public/03/03/14/341](https://forinsurer.com/public/03/03/14/341). (дата звернення: 02.03.2020).

2. Корнієнко Ю. В. Вплив інформаційних систем і технологій на результативність надання страхових послуг. URL: <http://pck.kneu.edu.ua/?p=445> (дата звернення: 07.05.2020).

3. Автоматизація страхування: теорія та досвід (інформація з перших рук)
URL: <https://forinsurer.com/public/03/03/14/341> (дата звернення: 21.02.2020)

4. Бонус-малус URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%BD%D1%83%D1%81-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%83%D1%81> (дата звернення: 15.03.2020)

5. Адамик О. В.; Сисюк С. В. Інформаційні системи управління підприємством: вибір базових технологій та програмного забезпечення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 14. С. 891-895.

6. Шірінян Л. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 9. С. 173-178.

References

1. Lyubashenko, I. Automation of insurance: theory and experience (first-hand information). Available at <https://forinsurer.com/public/03/03/14/341>. (Accessed March 02, 2020).

2. Kornienko, Yu. V. The impact of information systems and technologies on the effectiveness of insurance services. Available at <http://pck.kneu.edu.ua/?p=445> (Accessed May 07, 2020).

3. Insurance automation: theory and experience (first-hand information). Available at <https://forinsurer.com/public/03/03/14/341> (Accessed February 21, 2020).

4. Bonus-malus. Available at <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%BD%D1%83%D1%81-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%83%D1%81> (Accessed March 15, 2020).

5. Adamik, O. V; Susyk S. V. (2016). Enterprise management information systems: the choice of basic technologies and software. *Global and national economic problems*, no. 14. pp. 891–895 (in Ukrainian).

6. Shirinyan L. (2007). Financial reliability and financial stability of insurers. *Current economic problems*, no. 9. pp. 173–178 (in Ukrainian).

Аннотация

Малеваный М. И., Прокопчук Е. Т., Ульянич Ю. В.

Информационные технологии в инновационной деятельности страхового рынка Украины

В статье рассматриваются понятия и роль информационных технологий в инновационной деятельности на страховом рынке Украины. Дано определение страховой системы и раскрыта суть страховой деятельности. Представлены самые популярные программные продукты и информационные технологии, которые используются на страховом рынке Украины: «Галактика», «Украинские страховые информационные системы».

Обосновано понятие и основные аспекты функционирования автоматизированных информационных систем страховой компании. Исследованы основные проблемы автоматизации страховых компаний и предложены пути решения данной проблематики.

В настоящее время предпринимательская деятельность требует развитой системы информационных технологий страхования рисков, которая бы базировалась на совокупности качественных и количественных оценок условий и факторов, действующих во внутреннем и внешнем среде страхователя. Отсутствие нужной информации делает невозможным скорость выявления и оценки всех факторов, которые определяют реальное состояние среды, в котором работают компании. Существует острая проблема перехода на качественно новый уровень управления всеми внутренними бизнес-процессами страховой компании, для чего необходимо построить соответствующие информационные системы с использованием современных методов и технологий.

Информационные технологии и их составляющие охватывают поступления, систему движения и преобразования информации, включая классификационные перечни всех данных, методы их кодирования, хранения и передачи.

Разработка информационных технологий инновационной деятельности страховых компаний направлена на использование технических средств управления для снабжения необходимой информацией соответствующим органам управления.

Главным направлением совершенствования обработки информации в страховых компаниях в настоящее время является создание автоматизированной информационной системы, базирующейся на применении экономико-математических методов, средств вычислительной техники и развитой сети передачи данных.

Информационные технологии в инновационной деятельности страхового рынка Украины находятся на стадии становления и развития. Деятельность отечественных страховых компаний стимулирует сильная конкуренция иностранных страховых компаний. Таким образом, внедрение инноваций в информационные технологии является залогом успеха в бескомпромиссной конкурентной борьбе.

***Ключевые слова:** страхование, автоматизация страховых компаний, информационные технологии, страховой рынок, страховая компания, развитие.*

Annotation

Malyovanyi M. I., Prokopchuk O. T., Ulianych Yu. V.

Information technologies in the innovative activity of the insurance market of Ukraine

The article deals with the concepts and role of information technology in the innovation activity in the insurance market of Ukraine. The definition of the insurance system is given and the essence of insurance activity is revealed. The most popular software products and information technologies used in the insurance market of Ukraine are presented, namely: “Galaxy”, “Ukrainian insurance information systems”.

The concept and main aspects of functioning of automated information systems of the insurance company are substantiated. The main problems of insurance companies' automation are studied and the ways of solving this problem are offered.

Currently, business activity requires a developed system of information technology risk insurance, which would be based on a set of qualitative and quantitative assessments of conditions and factors operating in the internal and external environment of the insured person. The lack of the necessary information makes it impossible to quickly identify and assess all the factors that determine the real state of the environment in which companies operate. There is an acute problem of transition to a qualitatively new level of management of all internal business processes of the insurance company, for which it is necessary to build appropriate information systems using modern methods and technologies.

Information technologies and their components involve the receipt, system of movement and transformation of information, including classification lists of all data, methods of their coding, storage and transmission. The development of information technologies for innovative activities of insurance companies is aimed at using technical management tools to supply the necessary information to the relevant authorities.

The main direction of improving information processing in the insurance companies today is the creation of an automated information system based on the use of economic and mathematical methods, computer technology and a developed data network.

Information technologies in the innovative activity of the insurance market of Ukraine are at the stage of formation and development. The activity of domestic insurance companies is stimulated by the strong competition of foreign insurance companies. Thus, the introduction of innovations in information technology is the key to success in uncompromising competition.

Key words: *insurance, automation of insurance companies, information technology, insurance market, insurance company, development.*